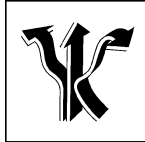

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни
“КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО УКРАЇНИ”
(для бакалаврів, спеціалістів)

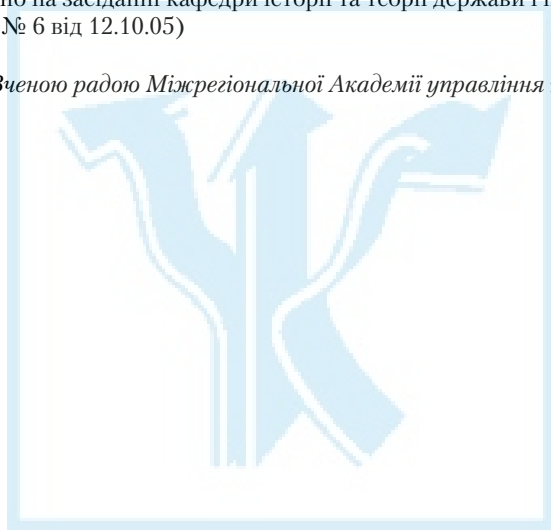
МАУП

Київ 2005

Підготовлено професором кафедри історії та теорії держави і права
М. І. Корнієнком

Затверджено на засіданні кафедри історії та теорії держави і права
(протокол № 6 від 12.10.05)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Корнієнко М. І. Навчальна програма дисципліни “Конституційне право України” (для бакалаврів, спеціалістів). – К.: МАУП, 2005. – 24 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, навчально-тематичний план, програмний матеріал до вивчення дисципліни “Конституційне право України”, вказівки до виконання курсової роботи, питання для самоконтролю, а також список рекомендованої літератури.

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП),
2005

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Конституційне право — провідна галузь національного права України. Її провідний характер обумовлений насамперед фундаментальністю та надзвичайною складністю тих суспільних відносин, які є предметом цієї галузі. Адже питання про владу, її джерело, носіїв, форму та ставлення до людини і громадянського суспільства є одним з найскладніших у житті, в юридичній, філософській, політичній та інших науках.

Провідний характер конституційного права України обумовлений також його основним джерелом — Конституцією України, яка є не лише установчим Актом народу найвищої юридичної сили, фундаментом, основою для інших галузей національного права України, а й найвищою національною та духовною цінністю, втіленням і засобом реалізації національної ідеї.

З огляду на це головна мета навчальної дисципліни “Конституційне право України” полягає у формуванні в майбутніх фахівців з права та політології стійкої конституційної правосвідомості, потреби постійно звіряти свої акти та дії з фундаментальними принципами (нормами — принципами) Конституції України, вільно орієнтуватися в системі конституційного права та системі Основного Закону України, максимально використовувати його норми у своїй правозастосовчій чи політичній діяльності.

Завданням навчальної дисципліни є послідовне опанування студентом тих питань, які передбачені навчально-тематичним планом і програмним матеріалом до її вивчення.

МАУП

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
вивчення дисципліни

“КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО УКРАЇНИ”

№ пор.	Назва теми
1	2
1	Конституційне право — провідна галузь національного права України
2	Конституційне право — наука і навчальна дисципліна
3	Конституціоналізм як загальна теорія конституції. Конституція України: поняття, сутність, форма, система, функції, юридичні властивості
4	Конституційний лад та його основні засади: поняття, основні принципи, система
5	Українська держава: форма державного правління, територіальний устрій, сутність, принципи, взаємовідносини з людиною, народом України та громадянським суспільством
6	Сучасна концепція прав людини, її відтворення в Конституції України
7	Громадянство України: поняття, принципи, порядок набуття, припинення та втрати
8	Конституційні права, свободи та обов'язки людини і громадянина: поняття, система, сутність, гарантії
9	Безпосереднє народовладдя: поняття, основні форми, особливості їх конституційно-правового статусу
10	Вибори та виборчі системи: пошук варіантів в Україні
11	Органи державної влади в механізмі здійснення народовладдя
12	Конституційно-правовий статус Верховної Ради України
13	Особливості конституційно-правового статусу народного депутата України

1	2
14	Конституційно-правовий статус Президента України
15	Конституційно-правовий статус Кабінету Міністрів України, центральних і місцевих органів виконавчої влади
16	Конституційно-правовий статус органів судової влади.
17	Конституційний Суд — єдиний орган конституційної юрисдикції в Україні
18	Місьцеве самоврядування та його органи в механізмі здійснення народовладдя
19	Конституційно-правовий статус органів прокуратури
20	Територіальний устрій України як інститут конституційного права
21	Конституційно-правовий статус Автономної Республіки Крим

ПРОГРАМНИЙ МАТЕРІАЛ
до вивчення дисципліни
“КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО УКРАЇНИ”

Тема 1. Загальна характеристика галузі конституційного права України

Поняття конституційного права. Предмет конституційного права, його структура. Методи конституційного права. Місце і роль конституційного права в системі національного права України.

Система конституційного права, її елементна характеристика. Конституційно-правові норми: поняття, види та особливості. Конституційно-правові інститути: поняття, види та особливості.

Конституційно-правові відносини, їх форми та особливості. Суб'єкти та об'єкти конституційно-правових відносин. Підстави виникнення, зміни і припинення конституційно-правових відносин.

Відповідальність у конституційному праві. Поняття і характер конституційно-правової відповідальності. Суб'єкти та підстави конституційно-правової відповідальності.

Джерела галузі конституційного права. Природне та позитивне право. Система нормативних джерел галузі конституційного права. Місце закону в системі джерел галузі конституційного права.

Література [1–4; 37–45]

Тема 2. Конституційне право як наука та навчальна дисципліна

Поняття, предмет і методи науки конституційного права. Місце і роль конституційного права в системі інших правових наук.

Система науки конституційного права. Становлення науки конституційного права в Україні, основні напрями її розвитку.

Конституційне право як навчальна дисципліна. Місце і роль конституційного права в системі інших юридичних навчальних дисциплін.

Література [1–4; 37–45]

Тема 3. Конституція України – основне джерело конституційного права України

Конституціоналізм як наукова доктрина та практика конституційного будівництва. Основні положення конституціоналізму як загальної теорії Конституції.

Поняття конституції. Сутність конституції: радикальний і ліберальний підходи. Форма та види конституції. Юридична конституція. Фактична конституція. Формально-юридична конституція. Матеріальна конституція. Інституційний вимір права

Історія світового конституційного розвитку. Зародження та основні етапи розвитку конституціоналізму в Україні. “Конституція Пилипа Орлика”. Конституція УНР від 29 квітня 1918 р. Конституції України радянського періоду (1919, 1929, 1937, 1978 рр.). Особливості розробки, обговорення та прийняття Конституції України 1996 року. Передумови та основні напрями сучасної конституційної реформи в Україні.

Поняття та структура Конституції України. Основні функції Конституції України: юридична, політична, ідеологічна тощо.

Юридичні властивості Конституції України: верховенство; прямий характер дії; стабільність; особливий правовий захист та ін.

Порядок внесення змін до Конституції України.

Література [1–4; 46, 47]

Тема 4. Загальні засади конституційного ладу як інститут конституційного права України

Поняття конституційного ладу та його засад.

Загальні засади конституційного ладу як система вихідних принципів побудови та суті Української держави. Форма державного правління. Форма державного устрою. Політичний режим.

Україна — республіка. Види республік. Особливості республіканської форми правління та політичного режиму в Україні. Президентсько-парламентська республіка. Парламентсько-президентська республіка.

Україна — унітарна держава. Унітарні держави і процеси автономізації, регіоналізації, муніципалізації її територій. Унітарна держава і федералізація.

Україна — суверенна і незалежна держава. Державний суверенітет: поняття та основні характеристики. Ознаки України як суверенної держави.

Україна — демократична держава. Сучасна концепція демократичної держави. Ознаки України як демократичної держави.

Україна — соціальна держава. Сучасна концепція соціальної держави. Ознаки України як соціальної держави.

Україна — правова держава. Сучасна концепція правової держави. Ознаки України як правової держави. Верховенство права. Верховенство Конституції. Поділ влади. Законність управління. Незалежність суду. Визнання та гарантування місцевого самоврядування.

Загальні засади конституційного ладу як система вихідних принципів, на яких мають будуватися взаємовідносини Української держави з людиною, народом і громадянським суспільством.

Людина — найвища соціальна цінність. Народ — носій суверенітету, єдине джерело влади. Політична багатоманітність. Економічна багатоманітність. Ідеологічна багатоманітність.

Загальні засади конституційного ладу як система основних напрямів (функцій) внутрішньої та зовнішньої діяльності Української держави. Забезпечення екологічної безпеки і підтримання екологічної рівноваги. Подолання наслідків Чорнобильської катастрофи. Захист суверенітету і територіальної цілісності України. Забезпечення національних інтересів України і безпеки шляхом підтримання мирного і взаємовигідного співробітництва з членами міжнародного співто-

вариства. Недопущення розташування іноземних військових баз на території України.

Гарантії та захист конституційного ладу України. Особливий порядок внесення змін до Розділу I Конституції України, в якому визначені загальні засади конституційного ладу.

Література [1–4; 37–45]

Тема 5. Конституційно-правовий статус людини і громадянина як інститут конституційного права

Поняття та види правових статусів людини і громадянина. Основи правового статусу людини і громадянина як загальний конституційно-правовий інститут.

Сучасна концепція прав людини, її відтворення в Конституції України. Основні принципи правового статусу людини і громадянина та їх закріплення в Конституції України. Визнання та гарантування природних прав і свобод людини, встановлених загальною визначеними принципами і нормами міжнародного права.

Принцип свободи людини, основні положення вчення про свободу. Принцип невідчуження природних прав і свобод людини. Принцип рівності людей і громадян у своїй гідності та правах. Принцип невичерпності конституційного переліку прав і свобод людини і громадянина.

Громадянство України: поняття та основні принципи. Принцип єдиного громадянства. Принцип неможливості позбавлення громадянства. Принцип вільного виходу з громадянства. Принцип рівності перед законом незалежно від підстав, порядку і моменту набуття громадянства України.

Порядок набуття виходу та втрати громадянства України. Апатриди і біпатриди. Принцип землі. Принцип крові. Повноваження органів, організацій і посадових осіб з вирішення питань громадянства України.

Поняття конституційних прав і свобод людини і громадянина. Конституційне право. Конституційна свобода. Класифікація конституційних прав і свобод людини і громадянина. Особисті (громадянські) права і свободи, політичні права і свободи. Соціально-економічні права і свободи.

Поняття конституційних обов'язків людини і громадянина. Конституційні обов'язки людини. Конституційні обов'язки громадянина України.

Конституційні гарантії захисту конституційних прав і свобод людини і громадянина. Судовий захист. Міжнародно-правовий механізм захисту права і свобод людини і громадянина.

Особливості правового статусу в Україні іноземців і осіб без громадянства. Інститут притулку. Конституційно-правовий статус біженців в Україні.

Література [1–12; 48; 49]

Тема 6. Форми безпосереднього народовладдя як інститут конституційного права

Поняття форм безпосереднього народовладдя, їх соціальні функції та види.

Вибори та виборче право. Поняття виборів та їх соціальна функція. Активне та пасивне виборче право. Види виборів. Нове виборче законодавство України. Порядок призначення виборів в Україні.

Конституційні принципи виборчого права. Принцип вільних виборів. Загальне, рівне і пряме виборче право. Таємне голосування.

Виборча система: поняття та види виборчих систем. Мажоритарна виборча система. Пропорційна виборча система. Особливості застосування виборчих систем в Україні.

Поняття виборчого процесу і його основні стадії. Правова регламентація стадій виборчого процесу. Списки виборців. Виборчі органи. Виборчі округи. Виборчі дільниці. Висування кандидатів. Реєстрація кандидатів. Права кандидатів і гарантії їхньої діяльності. Передвиборна агітація. Голосування. Підрахунок голосів і визначення результатів голосування. Визначення результатів виборів. Повторне голосування і повторні вибори.

Референдуми та референдне право. Поняття референдумів та їх соціальна функція. Види референдумів. Предмет Всеукраїнського референдуму. Предмет місцевого референдуму. Порядок призначення та проведення всеукраїнських і місцевих референдумів. Правові наслідки референдумів. Зміна та відміна рішень, прийнятих референдумом.

Література [1–4; 13–16; 50]

Тема 7. Органи державної влади як інститут конституційного права

Органи державної влади в механізмі здійснення народовладдя.

Поняття та основні риси органу державної влади.

Система органів державної влади, її елементна характеристика.

Органи законодавчої влади. Органи виконавчої влади. Органи судової влади. Місце Президента України, органів прокуратури та інших державних органів зі спеціальним статусом у системі органів державної влади.

Принципи організації і діяльності органів державної влади, їх конституційне закріплення та практика реалізації в Україні.

Література [1–4; 51]

Тема 8. Конституційно-правовий статус Верховної Ради України

Верховна Рада — єдиний орган законодавчої влади в Україні. Верховна Рада — Парламент України. Парламент і парламентаризм. Ставлення та розвиток парламентаризму в Україні.

Порядок формування, строк повноважень, дострокове припинення повноважень Верховної Ради України.

Функції Верховної Ради України. Законодавча функція. Установча функція. Функція парламентського контролю.

Компетенція (повноваження) Верховної Ради України. Законодавчі повноваження. Питання, що регулюються виключно законами України. Установчі повноваження. Контрольні повноваження.

Структура Верховної Ради України, її елементна характеристика.

Народний депутат України — головний елемент у структурі Верховної Ради України. Депутатський мандат. Вільний депутатський мандат. Імперативний депутатський мандат. Несумісність депутатського мандату з іншими видами діяльності. Строк повноважень народного депутата України. Дострокове припинення повноважень народного депутата України. Форми діяльності народного депутата України серед виборців та у Верховній Раді України. Права і обов'язки народного депутата України. Депутатський запит. Депутатське звернення. Гарантії депутатської діяльності. Депутатський імунітет (недоторканність). Депутатський імдемнітет.

Органи та керівні посадові особи Верховної Ради України. Голова Верховної Ради України: порядок його обрання та повноваження. Зас-

тупники Голови Верховної Ради України. Комітети Верховної Ради України: порядок формування, основні функції, повноваження, форми діяльності. Тимчасові спеціальні і тимчасові слідчі комісії Верховної Ради України. Органи парламентського контролю. Уповноважений Верховної Ради України з прав людини. Рахункова палата.

Порядок роботи Верховної Ради України. Сесії Верховної Ради України. Порядок скликання та порядок проведення сесій Верховної Ради України. Розгляд питань і порядок голосування на пленарних засіданнях Верховної Ради України. Фракція та депутатські групи. Парламентська більшість і парламентська опозиція. Регламент Верховної Ради України.

Законодавчий процес. Стадії законодавчого процесу. Законодавча ініціатива. Суб'єкти права законодавчої ініціативи. Попереднє обговорення законопроектів у комітетах Верховної Ради України. Порядок обговорення законопроекту на пленарних засіданнях Верховної Ради України в ході трьох читань. Прийняття законопроекту. Підписання закону Президентом України. Оприлюднення законів та інших актів Верховної Ради України. Введення в дію законів та інших актів Верховної Ради України. Особливості проходження конституційних законів.

Акти Верховної Ради України. Закони: поняття, види. Інші акти Верховної Ради України: постанови, декларації, заяви, звернення.

Апарат Верховної Ради України.

Література [1–4; 51; 52]

Тема 9. Конституційно-правовий статус Президента України

Президент України – глава держави. Місце і роль глави держави в механізмі державної влади. Порядок обрання, строк повноважень, дострокове припинення повноважень Президента України. Виконання обов'язків Президента України в разі дострокового припинення його повноважень.

Функції Президента України. Президент – гарант додержання суверенітету, територіальної цілісності України. Президент – гарант додержання Конституції, прав і свобод людини і громадянина.

Компетенція (повноваження) Президента України. Повноваження Президента України у сфері міжнародних відносин, оборони та охорони правопорядку, прав і свобод громадян України. Рада націо-

нальної безпеки і оборони України. Повноваження Президента України у сфері законодавчої, виконавчої та судової влади.

Акти Президента України. Укази та розпорядження Президента України. Секретаріат Президента України.

Література [1–4; 51; 53]

Тема 10. Конституційно-правовий статус органів виконавчої влади

Поняття виконавчої влади та її органів. Система органів виконавчої влади, її елементна характеристика.

Кабінет Міністрів України – вищий орган у системі органів виконавчої влади. Склад Кабінету Міністрів України. Порядок формування Кабінету Міністрів України. Строк повноважень Кабінету Міністрів України. Порядок призначення на посаду та дострокове припинення повноважень Прем'єр-міністра України, інших членів Кабінету Міністрів України.

Функції і повноваження Кабінету Міністрів України.

Акти Кабінету Міністрів України. Постанови і розпорядження Кабінету Міністрів України.

Апарат Кабінету Міністрів України.

Міністерства та інші центральні органи виконавчої влади: система, порядок формування, основні функції та повноваження.

Система місцевих органів виконавчої влади: система, порядок формування, основні функції та повноваження.

Література [1–4; 51; 54]

Тема 11. Конституційно-правовий статус органів судової влади

Основні функції судової влади. Конституційні принципи правосуддя.

Система судів загальної юрисдикції, її елементна характеристика. Принцип територіальності. Принцип спеціалізації. Верховний Суд України – найвищий судовий орган у системі судів загальної юрисдикції. Вищі спеціалізовані суди. Місцеві суди. Апеляційні суди. Призначення та обрання суддів. Правовий статус суддів. Конституційно-правовий статус Вищої Ради юстиції.

Конституційна юрисдикція. Конституційний Суд – єдиний орган конституційної юрисдикції України. Склад і порядок формування Конституційного Суду України. Основні функції та повноваження

Конституційного Суду України. Процедура розгляду справ Конституційним Судом України. Рішення та висновки Конституційного Суду України, їх юридичні наслідки.

Література [1–4; 26–28; 55]

Тема 12. Конституційно-правовий статус органів прокуратури

Місце і роль органів прокуратури в системі органів державної влади. Система органів прокуратури, конституційні принципи її організації та діяльності.

Функції та повноваження прокуратури. Акти прокуратури.

Генеральний прокурор України, особливості його конституційно-правового статусу.

Література [1–4; 29; 51]

Тема 13. Місцеве самоврядування та його органи як інститут конституційного права

Поняття місцевого самоврядування та його органів.

Принципи організації і діяльності місцевого самоврядування та його органів. Принцип правової самостійності. Принцип організаційної самостійності. Принцип матеріально-фінансової самостійності. Принцип субсидіарності. Принцип територіальності.

Система органів місцевого самоврядування, її елементна характеристика. Органи місцевого самоврядування, що представляють територіальні громади сіл, селищ, міст. Органи місцевого самоврядування, що представляють спільні інтереси територіальних громад. Виконавчі органи місцевого самоврядування. Органи самоорганізації населення. Місце і роль сільського, селищного, міського голови в системі місцевого самоврядування. Служба в органах місцевого самоврядування.

Гарантії та відповідальність органів місцевого самоврядування.

Література [1–4; 30; 33; 56–58]

Тема 14. Територіальний устрій України як інститут конституційного права

Поняття територіального устрою України. Територіальний та адміністративно-територіальний устрій України. Конституційні принципи територіального устрою України.

Система адміністративно-територіального устрою України, її елементна характеристика.

Територіальний устрій України та проблеми автономізації, регіоналізації та муніципалізації.

Проблеми вдосконалення адміністративно-територіального устрою України в контексті конституційної, адміністративно-територіальної та муніципальної реформ.

Література [1–4]

Тема 15. Конституційно-правовий статус Автономної Республіки Крим

Автономна Республіка Крим – територіальна автономія у складі України. Поняття територіальної автономії. Види й форми територіальної автономії. Адміністративно-територіальна, національно-територіальна, національно-державна автономія.

Повноваження Автономної Республіки Крим, їх особливості. Конституція Автономної Республіки Крим. Органи Автономної Республіки Крим. Верховна Рада Автономної Республіки Крим. Рада міністрів Автономної Республіки Крим. Представництво Президента України в Автономній Республіці Крим.

Література [1–4; 34–36; 59; 60]

ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсова робота є самостійним науковим дослідженням студента-юриста.

Мета курсової роботи:

- поглиблене вивчення окремого питання, передбаченого навчальною програмою, із залученням і науково-критичною оцінкою не тільки навчальної літератури та чинного законодавства, а й новітніх наукових публікацій і практики державного будівництва;
- формування у студента-юриста навичок до самостійного наукового пошуку з використанням формально-юридичного, порівняльно-правового, історичного, системного, статистичного, конкретно-соціологічного, інших методів науки конституційного права;
- виховання у студента-юриста потреби самостійно мислити, мати власну думку, толерантно відстоювати її і поважати думки інших авторів.

Підготовка, написання та публічний захист курсової роботи має не тільки навчальне, а й практичне значення. Адже у своїй повсякденній практичній правозастосовчій роботі фахівцеві з права доводиться складати важливі процесуальні документи (рішення, вирок, обвинувальні висновки, позовні заяви тощо), а також вести полеміку в судових та інших органах, кваліфіковано обстоювати свою власну позицію чи позицію своїх доверителів.

З огляду на те, що Україна перебуває на порозі широкомасштабної конституційної реформи, яка має супроводжуватись також муніципальною та адміністративно-територіальною реформами, тематика курсових робіт з конституційного права, що рекомендована кафедрою історії та теорії держави і права, здебільшого має програмний характер. Наприклад: “Основні функції Верховної Ради України, проблеми їх розвитку в контексті конституційної реформи” чи “Види виборчих систем: пошук варіантів в Україні”. Щодо тем, присвячених особливостям конституційно-правового статусу окремих ланок органів державної влади чи органів місцевого самоврядування, то і тут слід висвітлювати основні елементи їх статусу (функції, повноваження, структуру, форми діяльності тощо) з позиції їх розвитку в процесі вказаних реформ.

Форма курсової роботи. Її обсяг не повинен перевищувати 35 сторінок машинописного тексту, надрукованого через 2 інтервали. Основні складові курсової роботи: титульний лист, план, вступ (2–3 стор.), основна частина (20–25 стор.), висновки, список використаних джерел.

У вступній частині слід показати, чим саме обумовлена актуальність, теоретична і практична значимість теми відповідної курсової роботи, ступінь її дослідження у спеціальній літературі, а також цілі і завдання, поставлені автором курсової роботи.

Основна частина має складатися якнайменше з двох розділів. В ній студент викладає основний зміст курсової роботи, викладає власну позицію з тих чи інших питань або ж погоджується з думкою інших авторів.

При написанні курсової роботи не слід вдаватися до компіляції, до привласнення чужих думок. Бажано, щоб курсова робота мала самостійний характер. Це означає, що отримані в процесі її написання знання студент має подавати у власній інтерпретації, тобто так, як він їх розуміє.

Посилаючись на праці інших авторів, слід точно вказувати прізвище та ініціали автора, офіційну назву роботи, місто та рік її видання, назву видавництва, а також відповідні сторінки (наприклад: Кравченко В. В. Конституційне право України: Навч. посіб. — К.: Атіка, 2005. — С. 40). Це стосується законів та інших правових актів. Бажано, щоб було обов'язкове посилання на джерело, в якому опубліковано цей закон (наприклад: Відомості Верховної Ради України (або ВВР України). — 2005. — № 23. — Ст. 15).

Курсова робота після позитивного відгуку наукового керівника допускається до публічного захисту, а оцінка її автора визначається з урахуванням рівня вказаного захисту.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Конституційне право — провідна галузь національного права України.
2. Поняття, предмет і метод конституційного права як галузі права.
3. Система конституційного права, її елементна характеристика.
4. Конституційно-правові норми: поняття, види, особливості.
5. Особливості реалізації конституційно-правових норм.
6. Конституційно-правові інститути: поняття, види.
7. Конституційно-правові відносини: поняття, види, особливості.
8. Конституційно-правова відповідальність та її види.
9. Джерела конституційного права, їх види.
10. Конституція України як джерело конституційного права, її місце і роль у системі інших джерел права.
11. Природне право як джерело конституційного права України.
12. Конституціоналізм як загальна теорія конституції.
13. Поняття, сутність та юридичні властивості Конституції України.
14. Структура Конституції України, її загальна характеристика.
15. Основні інститути Конституції України та їх розвиток.
16. Порядок внесення змін до Конституції України.
17. Закон України “Про внесення змін до Конституції України” від 8 грудня 2004 р. № 2222.
18. Поняття конституційного ладу та його основних засад.
19. Основні принципи конституційного ладу.
20. Гарантії конституційного ладу.
21. Форма державного правління та форма державного устрою.
22. Основні ознаки України як суверенної держави.

23. Основні ознаки та перспективи розвитку України як правової держави.
24. Основні ознаки та перспективи розвитку України як соціальної держави.
25. Перспективи розвитку України як республіки з парламентсько-президентською формою правління.
26. Характеристика України як унітарної децентралізованої держави.
27. Українська держава і громадянське суспільство.
28. Правовий статус людини і громадянина: поняття, система.
29. Основні принципи правового статусу людини і громадянина, їх конституційне закріплення.
30. Ліберальна концепція прав людини, її втілення в Конституцію України.
31. Громадянство України.
32. Основні принципи громадянства України.
33. Правовий статус іноземців і осіб без громадянства.
34. Система конституційних прав і свобод людини і громадянина, її елементна характеристика.
35. Конституційні обов'язки людини і громадянина.
36. Гарантії конституційних прав і свобод людини і громадянина.
37. Громадянські права та свободи людини і громадянина.
38. Політичні права та свободи людини і громадянина.
39. Соціально-економічні права та свободи людини і громадянина.
40. Форми безпосереднього народовладдя: поняття, система.
41. Поняття і конституційні принципи виборчого права.
42. Види виборчих систем: пошук варіантів в Україні.
43. Виборчий процес. Порядок організації і проведення виборів.
44. Референдуми в Україні: види, порядок організації та проведення.
45. Юридична сила рішень, прийнятих на референдумах.
46. Органи державної влади: поняття, основні риси, система.
47. Система органів державної влади, її елементна характеристика.
48. Принципи організації та діяльності органів державної влади.
49. Верховна Рада — єдиний орган законодавчої влади в Україні.
50. Особливості конституційно-правового статусу Верховної Ради як Парламенту України.
51. Основні функції та повноваження Верховної Ради України.
52. Організація роботи Верховної Ради України, шляхи її вдосконалення.

53. Основи конституційно-правового статусу народного депутата України.
54. Імперативний депутатський мандат.
55. Вільний депутатський мандат.
56. Депутатський запит.
57. Депутатське звернення.
58. Депутатський імунітет.
59. Депутатський імдемнітет.
60. Особливості мандату депутата місцевої ради.
61. Місце і роль глави держави у системі органів державної влади.
62. Основні функції та повноваження Президента України.
63. Повноваження Президента України у сфері міжнародних відносин, оборони та охорони правопорядку.
64. Рада національної безпеки і оборони, її конституційні функції.
65. Повноваження Президента України у сфері законодавчої, виконавчої та судової влади.
66. Акти Президента України.
67. Вето Президента України.
68. Органи, створювані Президентом України.
69. Імпічмент Президента України.
70. Поняття та основні функції виконавчої влади.
71. Система органів виконавчої влади України, її елементна характеристика.
72. Кабінет Міністрів — вищий орган у системі органів виконавчої влади України.
73. Склад і порядок формування Кабінету Міністрів України.
74. Функції і повноваження Кабінету Міністрів України.
75. Порядок призначення на посаду та дострокове припинення повноважень Прем'єр-міністра, інших членів Кабінету Міністрів України.
76. Організація роботи Кабінету Міністрів України.
77. Акти Кабінету Міністрів України.
78. Міністерства та інші центральні органи у системі виконавчої влади.
79. Місцеві державні адміністрації у системі виконавчої влади.
80. Основні функції судової влади.
81. Конституційні принципи правосуддя.
82. Система судів загальної юрисдикції, її елементна характеристика.
83. Правовий статус суддів.

84. Вища рада юстиції, її конституційні функції.
85. Конституційний Суд – єдиний орган конституційної юрисдикції України.
86. Основні функції і повноваження Конституційного Суду України.
87. Організація роботи Конституційного Суду України.
88. Акти Конституційного Суду України, їх юридичні наслідки.
89. Особливості конституційно-правового статусу Прокуратури України.
90. Основні функції Прокуратури України, їх розвиток у контексті конституційної реформи.
91. Особливості конституційно-правового статусу Генерального прокурора України.
92. Органи місцевого самоврядування як інститут конституційного права.
93. Поняття місцевого самоврядування та його органів.
94. Принципи місцевого самоврядування та його органів.
95. Система органів місцевого самоврядування, її елементна характеристика.
96. Органи місцевого самоврядування, що представляють територіальні громади сіл, селищ, міст.
97. Органи місцевого самоврядування, що представляють спільні інтереси територіальних громад.
98. Виконавчі органи місцевого самоврядування.
99. Особливості конституційно-правового статусу сільського, селищного, міського голови.
100. Поняття територіального та адміністративно-територіального устроїв України.
101. Система адміністративно-територіального устрою, її елементна характеристика.
102. Шляхи вдосконалення адміністративно-територіального устрою України в контексті конституційної та адміністративно-територіальної реформ.
103. Особливості конституційно-правового статусу Автономної Республіки Крим.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Конституція і закони України

1. *Конституція* України, прийнята 28 червня 1996 р.
2. *Закон* України “Про внесення змін до Конституції України” від 8 грудня 2004 р. № 2222-IV – 4180.
3. *Закон* України “Про внесення змін до Конституції України”, схвалений Верховною Радою України 8 грудня 2004 р. та направлений на висновок Конституційного Суду України (реєстр. № 207-1).
4. *Коментар* до Конституції України. – 2-ге вид., випр. і допов. – К., 1998.
5. *Закон* України “Про громадянство України” // ВВР України. – 2001. – № 13. – Ст. 65.
6. *Закон* України “Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства” // ВВР України. – 1991. – № 23. – Ст. 161.
7. *Закон* України “Про свободу совісті та релігійні організації” // ВВР України. – 1991. – № 25. – Ст. 283.
8. *Закон* України “Про об’єднання громадян” // ВВР України. – 1992. – № 34. – Ст. 504.
9. *Закон* України “Про політичні партії” // ВВР України. – 2001. – № 23. – Ст. 118.
10. *Закон* України “Про національні меншини в Україні” // ВВР України. – 1992. – № 36. – Ст. 529.
11. *Закон* України “Про звернення громадян” // ВВР України. – 1996. – № 47. – Ст. 251.
12. *Закон* України “Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини” // ВВР України. – 1993. – № 20. – Ст. 99.
13. *Закон* України “Про вибори народних депутатів України” // ВВР України. – 2004. – № 27–28. – Ст. 366.
14. *Закон* України “Про вибори Президента України” // ВВР України. – 2004. – № 20–21. – Ст. 291.
15. *Закон* України “Про вибори депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів” // ВВР України. – 2004. – № 30–31. – Ст. 382.
16. *Закон* України “Про Всеукраїнський та місцеві референдуми” // ВВР України. – 1991. – № 33. – Ст. 443.
17. *Закон* України “Про статус народного депутата України” // ВВР України. – 1999. – № 3. – Ст. 17.

18. *Закон України “Про комітети Верховної Ради України”* // ВВР України. — 1993.
19. *Закон України “Про Центральну виборчу комісію”* // ВВР України. — 1998. — № 5. — Ст. 17.
20. *Регламент Верховної Ради України* // ВВР України. — 1994. — № 35. — Ст. 338.
21. *Закон України “Про статус народного депутата України”* // ВВР України. — № 1993. — № 3. — Ст. 17.
22. *Закон України “Про комітети Верховної Ради України”* // ВВР України. — 1995. — 19. — Ст. 134.
23. *Закон України “Про Рахункову Палату Верховної Ради України”* // ВВР України. — 1997. — № 43. — Ст. 212.
24. *Закон України “Про місцеві державні адміністрації”* // ВВР України. — 1999. — № 20–21. — Ст. 190.
25. *Закон України “Про судоустрій України”* // ВВР України. — 2002. — № 27–28. — Ст. 180.
26. *Закон України “Про статус суддів”* // ВВР України. — 1993. — № 8. — Ст. 56.
27. *Закон України “Про Вищу раду юстиції”* // ВВР України. — 1998. — № 25. — Ст. 146.
28. *Закон України “Про Конституційний Суд України”* // ВВР України. — 1996. — № 49. — Ст. 272.
29. *Закон України “Про прокуратуру”* // ВВР України. — 1991. — № 53. — Ст. 793.
30. *Закон України “Про місцеве самоврядування в Україні”* // ВВР України. — 1997. — № 24. — Ст. 170.
31. *Закон України “Про статус депутатів місцевих рад”* // ВВР України. — 2002. — № 40. — Ст. 290.
32. *Закон України “Про службу в органах місцевого самоврядування”* // ВВР України. — 1999. — № 33. — Ст. 175.
33. *Закон України “Про столицю України місто-герой Київ”* // ВВР України. — 1999. — № 11. — Ст. 79.
34. *Закон України “Про затвердження Конституції Автономної Республіки Крим”* // ВВР України. — 1999. — № 5–6. — Ст. 43.
35. *Конституція Автономної Республіки Крим від 21 жовтня 1998 р.* — Сімферополь, 1999.
36. *Закон України “Про Верховну Раду Автономної Республіки Крим”* // ВВР України. — 1998. — № 29. — Ст. 191.

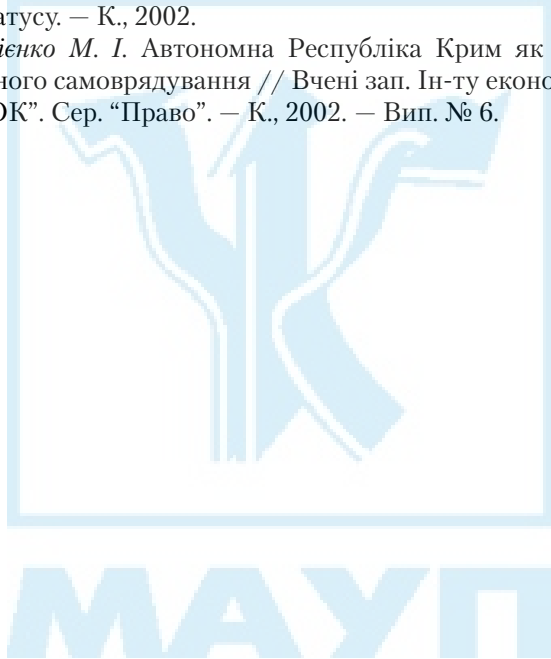
Підручники та навчальні посібники

37. *Конституційне* право України: Підручник / За ред. проф. В. Ф. Погорілка. — К.: Наук. думка, 1999.
38. *Конституційне* право України: Підручник / За ред. проф. В. Я. Тація, В. Ф. Погорілка, Ю. М. Тодика. — К.: Укр. правнича фундація, 1999.
39. *Конституційне* право України: Підручник / За ред. Ю. М. Тодики, В. С. Журавського. — К.: Ін Юре, 2002.
40. *Фрицький Ю. Ф.* Конституційне право України: Підручник. — К.: Юрінком Інтер, 2002.
41. *Годованець В. Ф.* Конституційне право України: Навч. посіб. — К.: МАУП, 2005.
42. *Кравченко В. В.* Конституційне право України: Навч. посіб. — К.: Атіка, 2004.
43. *Сравнительное* конституционное право. — М.: Юристь, 1996.
44. *Чиркин В. Е.* Конституционное право: Российский и зарубежный опыт. — М.: Зерцало, 1998.
45. *Конституционное* право: Учебник / Отв. ред. В. В. Лазарев. — М.: Юристь, 1999.

Інші публікації

46. *Конституції* нових держав Європи та Азії. — К.: Укр. правнича фундація, 1996.
47. *Історія* Української Конституції — К.: Укр. правнича фундація, 1997.
48. *Погорілко В. Ф., Головченко В. В., Сірий М. І.* Права та свободи людини і громадянина. — К.: Ін Юре, 1997.
49. *Рабинович П. М., Хавронюк М. І.* Права людини і громадянина. — К.; Атіка, 2004.
50. *Вибори і референдуми в Україні: проблеми теорії і практики.* — К.: ЦВК, 2001.
51. *Органи* державної влади України / За ред. проф. В. Ф. Погорілка. — К.: Ін-т держави і права НАН України, 2002.
52. *Кислий П., Вайс Ч.* Становлення парламентаризму в Україні. — К., 2002.
53. *Тодика Ю. М., Яворський В. Д.* Президент України: конституційно-правовий статус. — Харків: Факт, 1999.
54. *Коліушко І.* Виконавча влада та проблеми адміністративної реформи в Україні. — К.: Факт, 2002.

55. *Селіванов А. О.* Верховенство права в конституційному правосудді. Предмет конституційного права у вимірі конституційної юрисдикції. — К.: Харків: Парну, 2005.
56. *Проблеми* трансформації територіальної організації влади: Зб. матеріалів і док. / За ред. О. М. Пухтинського. — К.: Атіка, 2005.
57. *Куйбіда В. С.* Муніципальне управління. Аспекти інформатизації. — К.: Знання, 2004.
58. *Корнієнко М. І.* Муніципальне право України. Концептуальні та організаційно-правові питання. — К.: Алерта, 2005.
59. *Копиленко О. Л.* Автономна Республіка Крим: проблеми правового статусу. — К., 2002.
60. *Корнієнко М. І.* Автономна Республіка Крим як форма регіонального самоврядування // Вчені зап. Ін-ту економіки та права “КРОК”. Сер. “Право”. — К., 2002. — Вип. № 6.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	3
Навчально-тематичний план до вивчення дисципліни “Конституційне право України”	4
Програмний матеріал до вивчення дисципліни “Конституційне право України”	5
Вказівки до виконання курсової роботи.....	14
Питання для самоконтролю.....	16
Список рекомендованої літератури:.....	20

Відповідальний за випуск *Ю. В. Нешкуненко*
Редактор *Т. М. Тележенко*
Комп'ютерне верстання *Г. В. Макуха*

МАУП

Зам. № ВКЦ-2398

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП